

חסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת דברים

כיצד ה' מסתכל על האמונה שלך?

סקירה על מהלך ספר דברים – משנה תורה

מה הסדר?

השבוע אנו זוכים להתחיל ספר חדש בתורה, ספר דברים. אם נתבונן מהו הנושא המרכזי בכל פרשה מספר דברים, נגלה שהסדר שבו מסודרים הפרשיות מעורר תמיהה:

הפרשה הראשונה, פרשת דברים, עוסקת כמעט כולה רק בענייני ארץ ישראל. הפרשה הבאה אחריה, פרשת ואתחנן, מדברת על מעמד הר סיני ועל שלילת עבודה זרה. לכאורה היינו מצפים שהסדר יהיה הפוך – שקודם כל ספר דברים ישריש את האמונה בה' – הנושא של פרשת ואתחנן, ורק לאחר מכן יעסוק במימוש בארץ ישראל – הנושא של פרשת דברים.

אמונה מופשטת לגמרי

כדי שנוכל 'לעשות סדר' בפרשיות, נתבונן קצת במהותה של האמונה:

האמונה בה', מצד עצמה, היא מופשטת לגמרי. כאשר האדם חושב על האמונה שלו בה', הוא מגלה שהאמונה רק 'מקיפה' את אישיותו, אך היא לא יכולה להיכנס לתוך האישיות פנימה. ברגע שהאמונה לא מופשטת לגמרי אלא מקבלת ציור מסוים היא נפגמת. ברגע שהאמונה מתוארת באותיות ומילים מסוימות היא נהיית מוגבלת. לדוגמא, ברגע שהאדם חושב שכאשר הוא עושה מעשה מסוים הקב"ה נהנה, וכאשר הוא עושה מעשה אחר הקב"ה כועס – הוא בעצם מגשם את האמונה הטהורה. כמו כן, אם האדם חושב שכאשר הוא מתפלל לקב"ה הוא משנה את דעתו משום ש'נוגע לו' תפילתו של האדם, הוא בעצם מוריד את האמונה מהמופשטות המוחלטת שלה.

בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אך לפי זה יוצא מצב בעייתי: ככל שאנו יותר מאמינים, כך האמונה פחות נוגעת לנו. ככל שאנו יותר מפשרניים את האמונה ומשאירים אותה בטהרה, כך יש לה פחות השלכה לחיים שלנו. שהרי אם נוציא מהאמונה הטהורה נפקא מינה מסוימת, מיד נקטין את האמונה ונפגום בה.

נוכחות של ה' בתוך נפשנו

על מנת שהאמונה תהיה מצד אחד טהורה ומצד שני עם השלכה מעשית לחיים, עלינו לשנות את ההסתכלות על האמונה. במקום לחשוב שהאמונה בנפש היא פעולה שאנחנו מייצרים, עלינו להסתכל על האמונה כנוכחות של ה' בתוך נפשנו. האמונה שבנפש היא לא תכונה אנושית, היא המשכן של ה' בתוכנו.

אם האמונה הייתה פעולה אנושית, ממילא באמת אם היה ניתן לה ביטוי מעשי במציאות היא הייתה נפגמת; אך מכיוון שהאמונה היא הנוכחות של ה' בתוכנו – המציאות כבר לא מגבילה אותה. הקב"ה יכול להחליט לשכון בתוך המציאות המוגבלת, ולהישאר בלתי מוגבל.

היכן הקב"ה מלמד אותנו מהי ההסתכלות הנכונה על האמונה? בפרשתנו, פרשת דברים, כאשר הקב"ה מדבר איתנו על ארץ ישראל. בפרשת דברים הקב"ה אומר שהוא רוצה שתהיה נוכחות שלו בתוך המציאות, ולכן הוא רוצה שניכנס אל ארץ ישראל ונירש אותה. כאשר הקב"ה מדבר איתנו על ארץ ישראל, ה' מגלה לנו שהוא רוצה שיהיה מקום מסוים בעולם בו הוא יהיה נוכח.

לאחר מכן, בפרשת ואתחנן, הקב"ה הוא אומר שאסור שתהיה עבודה זרה בארץ ישראל. ארץ ישראל היא המקום בו הקב"ה רוצה להיות נוכח, והוא נוכח בתוך האמונה של היהודים שחיים בארץ ישראל, ולכן אסור שיהיה בה משהו שמעלים על הנוכחות שלו. פרשת דברים היא הרצון של ה' להיות נוכח במציאות בארץ ישראל, ומתוך הרצון הזה מגיעה פרשת ואתחנן שבה מתגלה הנוכחות של ה' בתוך האמונה שלנו בפרט כשאנו חיים בארץ.

לך-לך

כעת אנו יכולים להבין דבר נוסף. הדבר הראשון שהקב"ה אומר לאברהם אבינו, שנקרא "ראש כל המאמינים", הוא "לך לך" – ללכת לארץ ישראל. הקב"ה לימד בכך את אברהם אבינו, שהוא רוצה שהאמונה של האנשים לא תהיה פעולה אנושית שהאדם מייצר, אלא תהיה הנוכחות של ה' בתוך המציאות. לשם כך יש צורך ללכת למקום פיזי מסוים, בו תתבטא אותה נוכחות. ההליכה למקום מסוים על מנת שדווקא בו תתבטא האמונה מדגישה את מהותה האמיתית של האמונה – הנוכחות של ה'.

זו הסיבה לכך שהעיסוק בארץ ישראל פותח את ספר דברים, והוא קודם לעיסוק באמונה של פרשת ואתחנן. קודם כל עלינו להתעסק ברצון של ה' להיות נוכח בתוך המציאות, ורק בשלב הבא עלינו לשים לב שהמקום בו ה' נוכח הוא האמונה שבנפש. הפרשה הבאה, פרשת עקב, כבר עוסקת בנוכחות של ה' בפרטי המצוות.

סדר של שלושה שלבים

כעת קיבלנו סדר של שלושה שלבים, הנלמדים משלוש הפרשות הראשונות של ספר דברים:

§ **פרשת דברים** מלמדת שה' רוצה להיות נוכח במציאות, ולכן הוא רוצה שנהיה בארץ ישראל.

§ **פרשת ואתחנן** מלמדת שהמקום בו ה' רוצה להיות נוכח הוא באמונה שבנפש, שארץ ישראל תהיה ארץ של אמונה, ובתוכה הוא יהיה נוכח.

§ **ופרשת עקב** מלמדת שה' רוצה שהאמונה תחדור לכל חלקי החיים, על ידי המצוות.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

